

Beslutningsforslag nr. B 208. Fremsat den 5. maj 2004 af Villy Søvnald (SF), Anne Baastrup (SF), Aage Frandsen (SF) og Kamal Qureshi (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om en styrket forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2004 at sikre, at der afsættes nødvendige og øremærkede ressourcer, således at anbefalingerne i Sundhedsstyrelsens »Forslag til handlingsplan til forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord i Danmark« fra 1998 fortsat kan iværksættes, og at sikre:

- 1) at referencegruppen videreføres, da der fortsat vil være behov for en overvågende og en tværsektorielt koordinerende funktion,
- 2) at alle amter hurtigst muligt etablerer opfølgende behandlings- og støttetilbud til mennesker, der har været indlagt efter selvmordsforsøg, så alle selvmordstruede uanset psykisk sygdom, misbrug, alder, køn og etnisk baggrund tilbydes et relevant behandlingstilbud,
- 3) at relevante faggrupper øger deres professionelle kompetence med hensyn til arbejdet med personer med selvmordsadfærd,
- 4) at den store indsats, som de frivillige og private organisationer yder i det opfølgende arbejde over for personer med selvmordsadfærd og pårørende, fastholdes og udbygges,
- 5) at selvmordsforskning fortsat er et prioriteret område,
- 6) at handlingsplanens anbefalinger iværksættes over en ny 5-årig periode, og at opgaven løftes gennem et samarbejde mellem det statslige, det amtskommunale og det kommunale niveau og den frivillige sociale sektor.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Beslutningsforslaget er en delvis genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 9 fra folketingsåret 1999-2000 (se Folketingstidende 1999-2000, forhandlingerne side 1924 og tillæg A side 1242 og 1246). Beslutningsforslag nr. B 9 var endvidere en uændret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 86, folketingsåret 1998-99 (se Folketingstidende 1998-99, forhandlingerne side 4133 og tillæg A side 3895 og 3898).

Forslagsstillerne mener, at det er en samfundsmæssig opgave at forebygge selvmordsforsøg og selvmord i Danmark. Et selvmordsforsøg eller et fuldbyrdet selvmord har ikke bare konsekvenser for den selvmordstruede. Det får også sociale konsekvenser og fører ofte til store psykosomatiske, psykiske og sociale problemer for pårørende, efterladte, venner, kollegaer og behandlere. Som opfølgning på første behandling af beslutningsforslagene i henholdsvis februar og december 1999 blev der i december 1999 afsat satspuljemidler til handlingsplanen for perioden 2000-2003. Der blev afsat 8-9 mio. kr. hvert år i de 4 år. Dertil kom de ressourcer, som var afsat til formidling og sekretariatsbetjening af referencegruppen. Alt i alt drejede det sig om lidt over 10 mio. kr. om året i perioden 2000-2003.

Bevillingen som udløb med udgangen af 2003 er – til forslagsstillerens overraskelse – ikke blevet forlænget. Ligeledes er det politisk besluttet, at referencegruppen nedlægges i 2004. Det undrer forslagsstillerne, som fik forelagt problemet af medlemmer af referencegruppen primo 2004. Bevillingerne og referencegruppen forsvinder, inden slutevalueringen og de kommende anbefalinger for fremtiden præsenteres på en afsluttende konference i juni 2004. Socialistisk Folkeparti sætter spørgsmålstegn ved, om det er den rigtige beslutning at stoppe bevillingerne og nedlægge referencegruppen nu, hvis en senere evaluering viser, at det er vejen frem. Der er stadigvæk mange områder i handlingsplanen, som der mangler at blive taget fat på.

I løbet af 2003 prøvede et flertal af referencegruppens medlemmer forgæves at få en afklaring fra formandskabet vedrørende den fremtidige økonomi og en fortsættelse af det succesfulde referencearbejde. Det endte med, at referencegruppens medlemmer (med undtagelse af formandskabet og Undervisningsministeriets repræsentant) den 23. oktober 2003 rettede en skriftlig henvendelse til Socialministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Undervisningsministeriet om fortsat arbejde med selvmordsforebyggelse. Men referencegruppens synspunkter og ønsker er blevet overhørt af Socialministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Undervisningsministeriet. Det forekommer underligt, da stort set alle partier i 1999 lagde vægt på, at referencegruppens anbefalinger skulle vægtes højt i det kommende arbejde. Dette beslutningsforslag skal derfor ses som en opfølgning på de mange meldinger, Folketingets partier kom med i 1999.

Socialistisk Folkeparti mener, at der er brug for en fortsættelse af den selvmordsforebyggende indsats fra 2004.

»Forslag til handlingsplan til forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord i Danmark« blev udgivet af Sundhedsstyrelsen i 1998 som resultat af et udvalgsarbejde i Udvalget til Udarbejdelse af Forslag til Handlingsplan til Forebyggelse af Selvmordsforsøg og Selvmord i Danmark. Til at følge op på arbejdet er der for en 5-årig periode fra 1999 nedsat en referencegruppe til forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord i tilknytning til Socialministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Undervisningsministeriet. Formandskabet varetages af Socialministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet i fællesskab. Referencegruppen til forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord har en rådgivende og koordinerende funktion og skal bidrage til at styrke samarbejdet mellem staten, amterne, kommunerne og det frivillige arbejde i opfølgningen af planen. Sundhedsstyrelsen og Center for Selvmordsforskning varetager sekretariatsfunktionen.

En lang række initiativer, der er bygget op i løbet af referencegruppens funktionsperiode, repræsenterer klare fremskridt for det selvmordsforebyggende arbejde, men området kræver en fortsat indsats.

Handlingsplanen

Referencegruppens indsats har især været fokuseret på modelprojekter, uddannelse, konferencer og videnformidling, herunder nyhedsbrev og hjemmeside til praktikere og administratører. Modelprojekterne har for de flestes vedkommende været koncentreret om sikring af behandling til mennesker, der har foretaget selvmordsforsøg. Derudover er der i referencegruppens regi igangsat initiativer inden for netværksarbejde, kortlægning og forskning. Referencegruppen har i sin funktionsperiode haft særligt fokus på samarbejdet på tværs af sektorer.

I »Handlingsplanen for forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord« blev der peget på en lang række områder, hvor man anbefalede en indsats. I den femårige periode er der nogle områder, der er blevet udviklet, og som nu skal forankres, andre områder, der trænger til fortsat videreudvikling, og områder, som man endnu ikke har haft kapacitet til at tage fat på.

Referencegruppen har budgetmæssig dækning for de igangsatte aktiviteter frem til midten af 2004, men der er behov for videreførelse af initiativerne på en lang række områder, og der er områder, som referencegruppen ikke har nået at tage fat på endnu.

Problemet omfang

Som i resten af den vestlige verden har selvmordshyppigheden i Danmark været faldende fra 1980 til 1999, som er det seneste år, der findes statistik for, jf. Danmarks Statistik. Danmark ligger dog fortsat højt i den internationale selvmordsstatistik. I 1999 var der 762 selvmord i Danmark, 563 mænd og 199 kvinder. Selv om der altså har været et fald i selvmordshyppigheden, er der året rundt dagligt to mennesker, der dør ved selvmord. Der er fortsat flere selvmord end dødsfald ved trafikulykker i Danmark. Selvmord er ansvarligt for 24 pct. af de tabte leveår i aldersgruppen under 65 år.

Når man sammenligner selvmordshyppigheden i Danmark og i de øvrige europæiske lande, så ligger de tidligere østeuropæiske lande højere end Danmark. Det samme gør Finland, Schweiz, Belgien, Frankrig og Østrig, mens alle de øvrige europæiske lande ligger lavere. Selv om vi har været vidne til en positiv udvikling, så er der altså stadig meget at opnå, og det er derfor vigtigt, at den selvmordsforebyggende indsats fortsætter.

Antallet af selvmordsforsøg blandt unge piger er steget voldsomt i løbet af de sidste 10 år, og der er formentlig tale om en tredobling. Både danske og internationale undersøgelser viser, at der er en stærkt forøget risiko for selvmord blandt mennesker, der har forsøgt selvmord.

Den frivillige organisation Livslinien havde i 2003 mere end 6.500 opkald fra selvmordstruede og pårørende, og foreløbige tal for 2004 viser en ny stigning på 30 pct. i forhold til den samme periode i 2003. Det er altså fortsat et betydeligt samfundsproblem.

Knap halvdelen af alle selvmord begås af personer, der mindst én gang har været indlagt på psykiatrisk afdeling, og 30 pct. af alle, der begår selvmord, har inden for det seneste år været – eller er aktuelt – indlagt på en psykiatrisk afdeling. Andre vigtige risikogrupper er alkoholmisbrugere, fysisk syge, institutionsbragte og fængslede.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

Områder, der kræver fortsat indsats:

Ad 1)

Forum for videnformidling:

- Videreførelse og forankring af en hjemmeside som www.selvmordsforebyggelse.dk og Nyhedsbrev om selvmordsforebyggelse.

Netværk:

- Forankring, videreførelse og udvidelse af Det nationale netværk om selvmordsforebyggelse.

Generelle forebyggelsesinitiativer:

- Begrænsning af tilgængeligheden af metoder til selvmord skal udvikles.
- Mediernes behandling af selvmordsproblematikken skal udvikles.

Ad 2)

Udviklingsarbejde.

Generelt:

- Videreudvikling og forankring af arbejdet vedrørende sikring af behandling til mennesker, der har forsøgt selvmord.
- Der er fortsat amter, der i dag ikke har tilstrækkelige opfølgende behandlings- og støttetilbud til mennesker, der har været indlagt efter et selvmordsforsøg. Det har stået på i mange år, og fra politisk side bør der overvejes en behandlingsgaranti. En hurtig behandling og støttetilbud er afgørende, hvis et selvmordsforsøg ikke skal føre til et selvmord ved en senere lejlighed – det findes der i dag en sikker viden om.

Over for særlige grupper i højrisiko for selvmord og selvmordsforsøg:

- Unge piger; arbejdet skal videreudvikles.
- Psykisk syge; arbejdet skal videreudvikles.
- Efterladte; arbejdet skal udvikles.
- Alkoholmisbrugere; arbejdet skal videreudvikles.
- Ældre; arbejdet skal videreudvikles.

Det er afgørende med en løbende overvågning af området med henblik på at identificere nye behov for indsatsområder.

Ad 3)

Uddannelsesområdet:

- Der er opbygget en database over undervisere. Den skal videreføres og forankres.
- Der er gennemført faglig opdatering af undervisere ved en årlig temadag for undervisere. Dette skal videreføres og forankres.
- Der er påbegyndt udvikling af efteruddannelses- og kursusvirksomhed. Dette skal fortsættes og videreudvikles.
- Der er påbegyndt arbejde vedrørende selvmordsforebyggende undervisning i en række grunduddannelser. Dette skal videreføres og videreudvikles.
- Arbejdet vedrørende indførelse af selvmordsforebyggende undervisning i videreuddannelserne skal udvikles.

Ad 4)

Oprustning af det frivillige arbejde:

- Fortsat udvikling af det selvmordsforebyggende arbejde i frivillige organisationer.
- Fortsat økonomisk støtte til frivilliges engagement i det selvmordsforebyggende arbejde og sikring af kontakt til de professionelle miljøer med henblik på gensidig inspiration, oplæring og supervision.

Ad 5)

Forskning:

- Videreførelse og forankring af årligt møde med præsentation af resultater af selvmordsforskning.
- Sikring af, at selvmordsforskning fortsat er et prioriteret område.

Ad 6)

Økonomi:

Det årlige budget for videreførelse af de ovenfor oplyste opgaver anslås at være ca. 10. mio. kr. om året. Det er på niveau med de nuværende bevillinger. Handlingsplanens anbefalinger skal iværksættes over en ny 5-årig periode og opgaven løftes gennem et samarbejde mellem det statslige, det amtskommunale og det kommunale niveau og den frivillige sociale sektor. Referencegruppen har den overordnede overvågende og koordinerende funktion.

Skriftlig fremsættelse

Villy Søvnald (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en styrket forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord.

(Beslutningsforslag nr. B 208).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.